

گزارش سرمایه‌گذاری جهانی ۲۰۲۱

مرکز خدمات سرمایه‌گذاری اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران

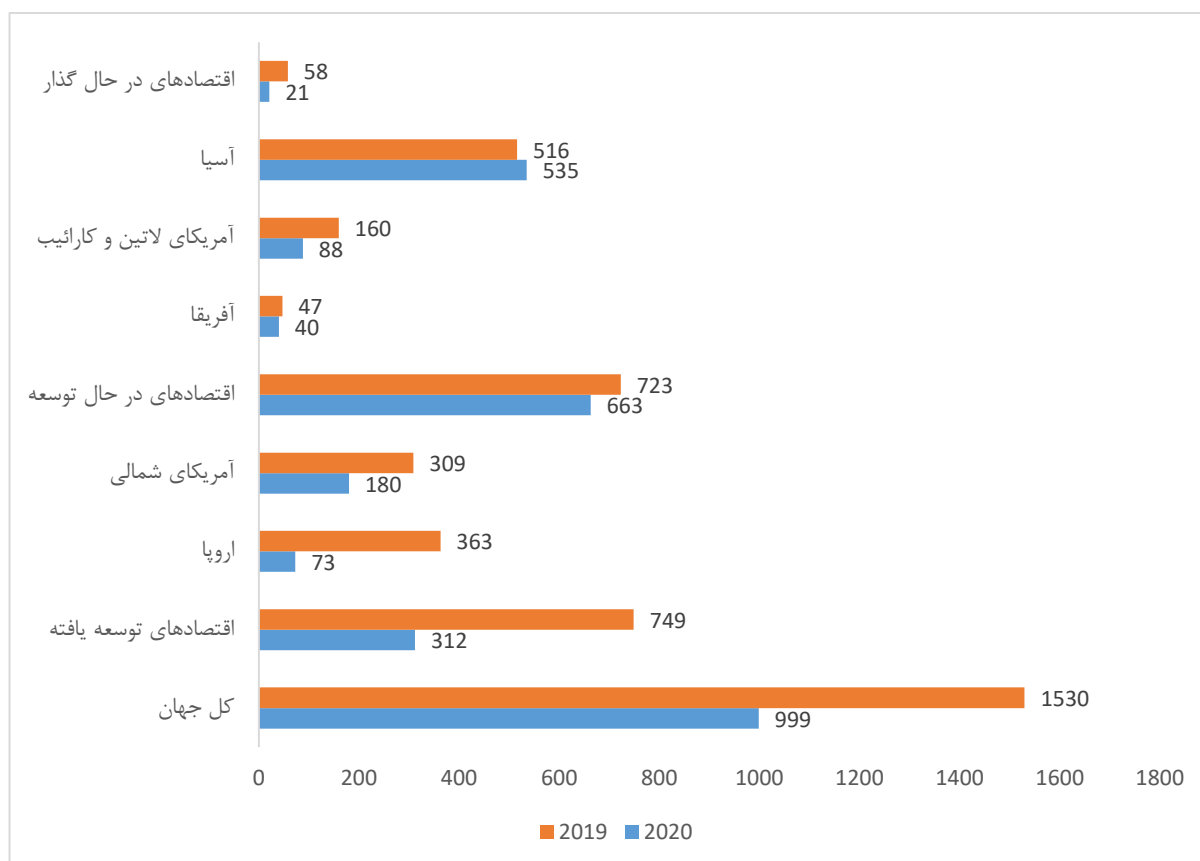

مقدمه

کنفرانس تجارت و توسعه ملل متحد (آنکتاد) تازه‌ترین گزارش سرمایه‌گذاری جهانی را منتشر کرده است. این گزارش که سالانه منتشر می‌شود با مرور بر روندهای جهانی و منطقه‌ای سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (FDI) و مستندسازی تحولات سیاست‌های سرمایه‌گذاری ملی و بین‌المللی، به ارائه چشم‌انداز و اطلاعات برای سیاستگذاران و سرمایه‌گذاران می‌پردازد. مرکز خدمات سرمایه‌گذاری اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران به بررسی آخرین گزارش منتشر شده توسط این نهاد پرداخته است.

روندها و چشم‌اندازهای سرمایه‌گذاری

بحران کووید ۱۹ باعث سقوط چشمگیر سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی (FDI) شد. جریان جهانی FDI در سال ۲۰۲۰ نسبت به سال ۲۰۱۹ حدود ۳۵ درصد کاهش نشان می‌دهد و از ۱۵۳۰ میلیارد دلار به ۹۹۹ میلیارد دلار رسیده است. این میزان در مقایسه با سال ۲۰۰۹ که بحران مالی جهانی اتفاق افتاده بود ۲۰ درصد کمتر است.

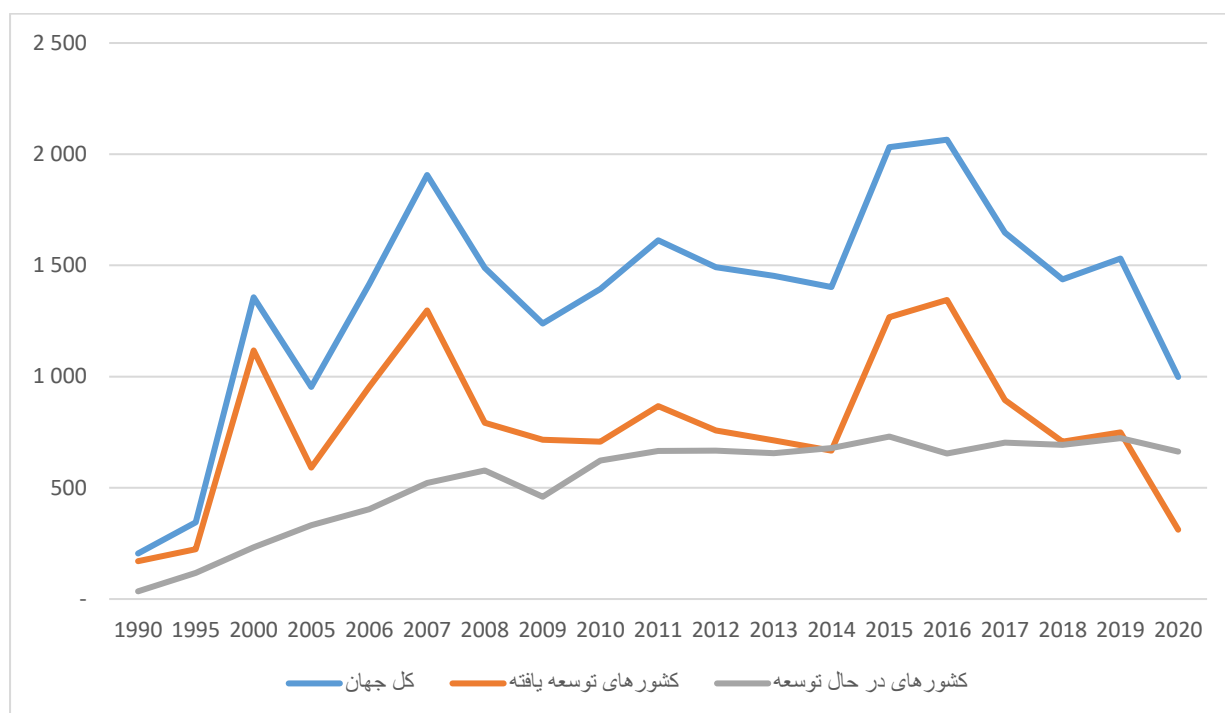

نمودار ۱. مقایسه میزان FDI در مناطق مختلف در سال‌های ۲۰۱۹ و ۲۰۲۰

کاهش FDI با شدت بیشتری در کشورهای توسعه‌یافته اتفاق افتاده است و ۵۸ درصد کاهش مشاهده می‌شود؛ FDI در کشورهای در حال توسعه ۸ درصد کاهش یافت، دلیل اصلی این انعطاف‌پذیری در آسیاست.

مرکز خدمات سرمایه‌گذاری اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران <http://cic.tccim.ir>

در نتیجه اقتصادهای در حال توسعه دو سوم FDI را تشکیل می‌دهند، در حالی که این رقم در ۲۰۱۹ کمتر از نصف بود.

نمودار ۲۰ جریان ورودی FDI، ۱۹۹۰-۲۰۲۰ (میلیارد دلار)

الگوهای FDI با آنچه در فعالیت‌های پروژه‌های جدید مشاهده می‌شود به شدت در تضاد است. در کشورهای در حال توسعه، تعداد پروژه‌های تازه اعلام شده گرین‌فیلد ۴۲ درصد کاهش و تعداد معاملات تأمین مالی بین‌المللی پروژه‌ها که برای زیرساخت‌ها مهم است، ۱۴ درصد کاهش نشان می‌دهد. اما در کشورهای توسعه‌یافته، کاهش ۱۹ درصدی سرمایه‌گذاری در پروژه‌های گرین‌فیلد و افزایش ۸ درصدی در تأمین مالی پروژه‌های بین‌المللی مشاهده می‌شود.

تمام مولفه‌های FDI کاهش یافته است. انقباض کلی در پروژه‌های جدید همراه با کاهش سرعت ادغام و اکتساب فرامرزی منجر به کاهش بیش از ۵۰ درصدی جریان سرمایه‌گذاری سهام شده است. با کاهش ۳۶ درصدی سود شرکت‌های چند ملیتی، سرمایه‌گذاری مجدد درآمد شرکت‌های خارجی که بخش مهمی از FDI در سال‌های عادی بوده است، کاهش یافته است. پاندمی کرونا بیشترین تأثیرش بر FDI جهانی را در نیمه اول سال ۲۰۲۰ نشان داد و در نیمه دوم سال، ادغام و اکتسابات فرامرزی و تأمین مالی پروژه‌های بین‌المللی تا حد زیادی بهبود یافت. اما سرمایه‌گذاری گرین‌فیلد که برای کشورهای در حال توسعه مهمتر است روند منفی خود را در طول سال ۲۰۲۰ و سه ماهه اول سال ۲۰۲۱ ادامه داد.

روندهای FDI بر اساس مناطق مختلف جهان متفاوت است. مناطق در حال توسعه و اقتصادهای در حال گذار بیشتر تحت تأثیر پاندمی کرونا بر سرمایه‌گذاری در فعالیتهای مبتنی بر منابع و زنجیره ارزش جهانی قرار گرفتند. عدم تقارن در فضای مالی برای راه‌اندازی اقدامات حمایتی اقتصادی نیز اختلافات منطقه‌ای را تشدید کرد. در میان کشورهای پیشرفته، جریان FDI به اروپا ۸۰ درصد و به امریکای شمالی ۴۲ درصد کاهش یافت. در سایر اقتصادهای توسعه یافته به طور متوسط حدود ۲۰ درصد کاهش مشاهده می‌شود. در ایالات متحده این کاهش بیشتر به دلیل کاهش در سرمایه‌گذاری مجدد درآمد بوده است.

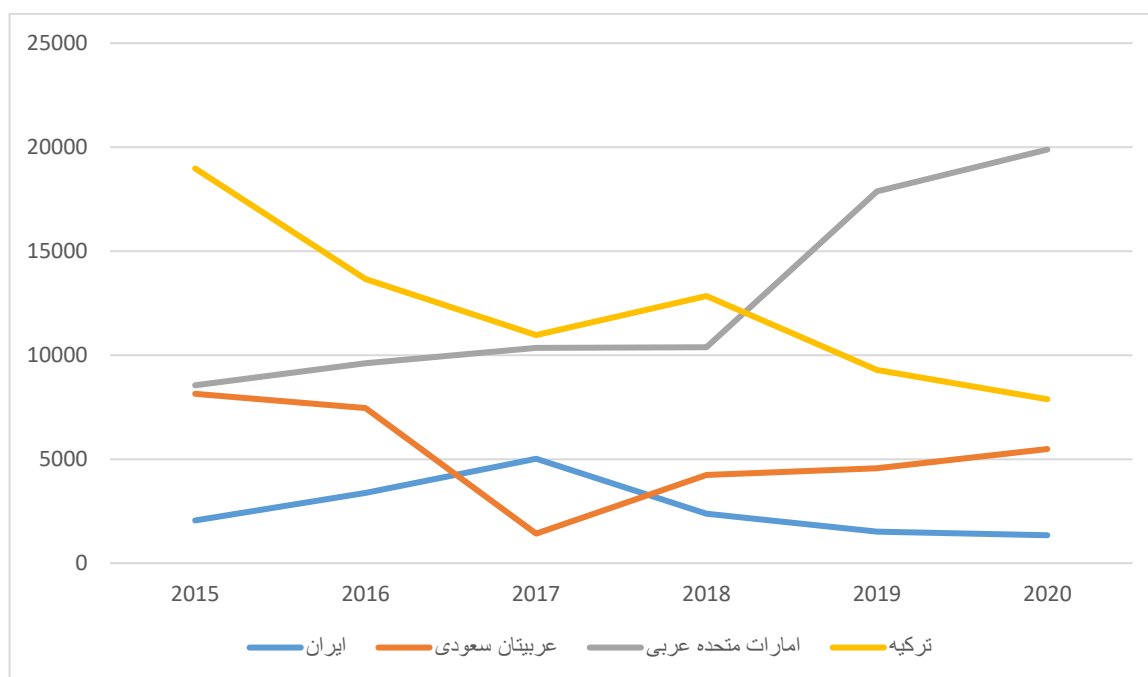
جریان FDI به آفریقا با ۱۶ درصد کاهش به ۴۰ میلیارد دلار رسیده است که کمترین میزان در ۱۵ سال گذشته است. پروژه گرین‌فیلد که کلید چشم‌انداز صنعتی شدن در این منطقه است ۶۲ درصد کاهش یافته است و کشورهای صادرکننده کالا بیشترین آسیب را دیدند. جریان FDI به کشورهای آسیایی در حال توسعه انعطاف‌پذیر بوده است. جریان FDI ورودی در چین با ۶ درصد افزایش به ۱۴۹ میلیارد دلار رسیده است. جنوب شرقی آسیا ۲۵ درصد کاهش نشان می‌دهد. جریان FDI به هند افزایش یافته است که بخشی از آن از فعالیتهای ادغام و اکتساب ناشی می‌شود.

FDI در امریکای لاتین و کارائیب به شدت سقوط کرده و با کاهش ۴۵ درصدی به ۸۸ میلیارد دلار رسیده است. بسیاری از کشورهای این قاره جزو متضررترین کشورها در بحران همه‌گیری کرونا بودند زیرا به سرمایه‌گذاری در منابع طبیعی و جهانگردی وابسته هستند که هر دو این بخش‌ها به دلیل کرونا به شدت آسیب دید. جریان FDI به سمت اقتصادهای در حال گذار ۵۸ درصد کاهش یافت و به ۲۴ میلیارد دلار رسید که شدیدترین افت در تمام مناطق خارج از اروپا است. این سقوط در اروپای جنوب شرقی ۱۴ درصد بود که نسبت به کشورهای مشترک‌المنافع کمتر است.

کووید-۱۹ باعث سقوط جریان سرمایه‌گذاری در بخش‌های مربوط به توسعه اهداف پایدار در کشورهای در حال توسعه شده است. به جز یک بخش، سایر بخش‌های سرمایه‌گذاری توسعه اهداف پایدار، کاهش دورقمی نسبت به سطح قبل از همه‌گیری را ثبت کرد. این شوک در بخش‌هایی که قبل از بحران نیز ضعیف بودند مانند برق، غذا، کشاورزی و بهداشت، تشدید شد. با نگاهی به آینده، انتظار می‌رود جریان نزول FDI در سال ۲۰۲۱ به پایان رسیده و برخی از مناطق با افزایش حدود ۱۰ تا ۱۵ درصدی بهبود یابند. با این وجود FDI در سال ۲۰۲۱ همچنان حدود ۲۵ درصد کمتر از سطح ۲۰۱۹ پیش‌بینی می‌شود. پیش‌بینی‌های فعلی افزایش بیشتری در سال ۲۰۲۲ را نشان می‌دهد و سرمایه FDI را به سطح ۲۰۱۹ بازمی‌گرداند. چشم‌اندازها بسیار نامشخص هستند و به عوامل دیگر مانند سرعت بهبود اقتصادی و احتمال عود همه‌گیری، تأثیر بالقوه بسته‌های بهبود بر FDI و فشارهای سیاسی بستگی دارد.

مقایسه FDI ایران و کشورهای منطقه

کشور ایران در مقایسه با کشورهای منطقه، در جذب سرمایه خارجی عملکرد ضعیف‌تری داشته است. امارات متحده عربی با جذب ۲۰ میلیارد دلار برترین کشور منطقه در جذب سرمایه خارجی در سال ۲۰۲۰ است. پس از آن ترکیه و عربستان به ترتیب با ۷.۹ و ۵.۵ میلیارد دلار قرار دارند. ایران در این سال تنها توانسته است ۱.۳ میلیارد دلار سرمایه خارجی جذب نماید که نسبت به سال‌های قبل روند کاهشی نشان می‌دهد و در مقایسه با سال ۲۰۱۹ حدود ۱۱ درصد کاهش یافته است.

نمودار ۳. جریان FDI ورودی ایران و برخی کشورهای منطقه (میلیارد دلار)

توسعه سیاست‌های سرمایه‌گذاری

تعداد اقدامات سیاستی سرمایه‌گذاری با ماهیت نظارتی یا محدودکننده در سال ۲۰۲۰ بیش از دوبرابر شده است. افزایش استفاده از مکانیسم‌های غربالگری ناشی از نگرانی‌های امنیتی ملی در مورد FDI در صنایع حساس یک عامل اساسی در این افزایش بود. بیشتر اقداماتی که باعث آزادسازی، ارتقا یا تسهیل سرمایه‌گذاری شد در کشورهای در حال توسعه اتخاذ شده است. رژیم توافق‌نامه‌های سرمایه‌گذاری بین‌المللی فرایند عقلایی را طی می‌کند. لازم‌الاجرا شدن توافقنامه اتحادیه اروپا برای خاتمه کلیه معاهدات سرمایه‌گذاری دوجانبه درون اتحادیه اروپا و ظهور توافق‌نامه‌های سرمایه‌گذاری بین‌المللی بین منطقه‌ای جدید به تحکیم سیاست‌گذاری دوجانبه سرمایه‌گذاری و تسریع در وضع قوانین منطقه‌ای می‌افزاید.

تعداد موارد «حل‌وفصل اختلافات سرمایه‌گذار و دولت» از ۱۱۰۰ مورد فراتر رفت. بیشتر ۶۸ پرونده شناخته‌شده حل‌وفصل اختلافات سرمایه‌گذار و دولت که در سال ۲۰۲۰ آغاز شده‌اند، تحت توافق‌نامه‌های مرکز خدمات سرمایه‌گذاری اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی تهران <http://cic.tccim.ir> ۴

سرمایه‌گذاری بین‌المللی بوده که قبل از آغاز قرن ۲۱ امضا شده بودند. در سال ۲۰۲۰، دادگاه‌های حل و فصل اختلافات سرمایه‌گذار و دولت حداقل ۵۲ تصمیم اساسی در اختلافات بین سرمایه‌گذاران و دولت‌ها اتخاذ کردند. بحث در مورد اصلاح سیستم حل اختلاف سرمایه‌گذار و دولت در سطح چندجانبه ادامه یافت. اکنون همه توافق‌نامه‌های سرمایه‌گذاری بین‌المللی تازه امضا شده شامل بندهای اصلاح‌محور هستند. توافق‌نامه‌های سرمایه‌گذاری بین‌المللی که در سال ۲۰۲۰ منعقد شد، همه حاوی ویژگی‌های مطابق با بسته اصلاحات آنکتاد برای رژیم سرمایه‌گذاری بین‌المللی است. آنکتاد در سال ۲۰۲۰ شتاب‌دهنده اصلاح توافق‌نامه‌های سرمایه‌گذاری بین‌المللی را برای پشتیبانی از روند اصلاحات راه‌اندازی کرد.

سرمایه‌گذاری در بخش بهداشت

روند بهبود سرمایه‌گذاری بین‌المللی آغاز شده است اما سرعت‌گیری آن ممکن است مدتی طول بکشد. شاخص‌های اولیه در مورد سرمایه‌گذاری گرین‌فیلد و تأمین مالی پروژه‌های بین‌المللی و تجربه رکودهای قبلی در FDI نشان می‌دهد که حتی اگر بنگاه‌ها و سرمایه‌گذاران اکنون در حال آماده‌سازی برای افزایش سرمایه‌گذاری باشند، همچنان در مورد سرمایه‌گذاری‌های جدید در دارایی‌های تولیدی و زیرساخت‌ها در خارج از کشور محتاط هستند.

اکنون هم سیاستگذاران و هم بنگاه‌ها تمرکز خود را بر روی بازپرداخت بهتر قرار داده‌اند. انعطاف‌پذیری و پایداری، اولویت‌های سرمایه‌گذاری بنگاه‌ها و دولت‌ها را شکل خواهد داد.

برای بنگاه‌ها، فشار برای انعطاف‌پذیری زنجیره تأمین می‌تواند منجر به فشارهایی در برخی صنایع برای پیکربندی مجدد شبکه‌های تولید بین‌المللی از طریق بازگشت تولید به کشور اصلی، منطقه‌بندی و متنوع‌سازی شود. برای دولت‌ها، محرک‌های بهبود و برنامه‌های سرمایه‌گذاری متمرکز بر زیرساخت‌ها و انتقال انرژی است و هزینه‌های قابل‌توجهی در تأمین مالی پروژه را به همراه دارد. پیامدهای جریان سرمایه‌گذاری بین‌المللی از هر دو این‌ها قابل توجه است.

انعطاف‌پذیری زنجیره تأمین

شرکت‌های چندملیتی سه مجموعه گزینه برای بهبود انعطاف‌پذیری زنجیره تأمین دارند. این مجموعه شامل این موارد است:

- بازسازی شبکه که شامل تصمیم‌گیری‌های محل تولید و در نتیجه تصمیمات سرمایه‌گذاری و واگذاری است،
- راه‌حل‌های مدیریت زنجیره تأمین (برنامه‌ریزی و پیش‌بینی، بافرها و انعطاف‌پذیری)،

- اقدامات پایداری که از مزایای کاهش برخی ریسک‌ها برخوردارند.

به دلیل هزینه تجدید ساختار شبکه، شرکت‌های چندملیتی ابتدا سایر گزینه‌های ریسک‌زنجیره تأمین را از بین می‌برند. در کوتاه‌مدت، تأثیر فشار انعطاف‌پذیری بر الگوهای سرمایه‌گذاری بین‌المللی محدود خواهد شد. در صورت عدم وجود تدابیر سیاستی که جابه‌جایی دارایی‌های تولیدی را مجبور یا تشویق کند، بعید به نظر می‌رسد که شرکت‌های چندملیتی در بازسازی گسترده شبکه‌های تولید بین‌المللی خود اقدام کنند. انتظار نمی‌رود که انعطاف‌پذیری منجر به هجوم به بازگشت به مکان قبل شود بلکه به منجر به روند تدریجی متنوع‌سازی و منطقه‌بندی می‌شود و به‌عنوان بخشی از تصمیمات شرکت‌های چندملیتی برای مکان سرمایه‌گذاری‌های جدید می‌شود.

با این وجود در بعضی از صنایع ممکن است روند ناگهانی مشاهده شود. فشارهای سیاست‌گذاری و اقدامات مشخص برای فشار به سمت تغییر مکان تولید در حال حاضر در بخش‌های استراتژیک و حساس در حال تحقق است. برنامه‌های سرمایه‌گذاری برای بهبود می‌توانند انگیزه بیشتری ایجاد کنند: اکثر بسته‌های سرمایه‌گذاری در کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه، شامل اهداف توسعه صنعتی داخلی یا منطقه‌ای است.

اولویت‌های سرمایه‌گذاری بهبود

برنامه‌های سرمایه‌گذاری برای بازیابی در بیشتر کشورها بر بخش‌های زیرساخت از جمله زیرساخت‌های فیزیکی، دیجیتالی و سبز متمرکز است. اولویت‌های سرمایه‌گذاری مناسب است که ویژگی‌های زیر را داشته باشد:

(الف) با نیازهای سرمایه‌گذاری اهداف توسعه پایدار مطابقت داشته باشد.

(ب) مربوط به بخش‌هایی باشد که در آن‌ها سرمایه‌گذاری عمومی نقش بزرگتری ایفا می‌کند و عملکرد دولت‌ها را آسان‌تر می‌کند.

(ج) دارای یک اثر ضریب اقتصادی بالا باشد که برای تحریک طرف تقاضا مهم است.

دیدگاه گسترده‌تر در مورد اولویت‌های ارتقای سرمایه‌گذاری در بهبود پایدار نه تنها زیرساخت‌ها را شامل می‌شود، بلکه شامل صنایعی است که کلید رشد ظرفیت تولید هستند. سرمایه‌گذاری در صنعت، هم تولیدی و هم خدمات، بیش از سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌ها تحت تأثیر همه‌گیری کرونا قرار گرفت. بهبود کند سرمایه‌گذاری در بخش‌های صنعتی (که در آن سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی اغلب نقش مهم‌تری را بازی

می‌کند) مانع رشد ظرفیت تولید خواهد شد. به‌ویژه برای کشورهای در حال توسعه، ابتکارات لازم برای ترویج و تسهیل سرمایه‌گذاری جدید در صنعت، به‌خصوص در بخش‌هایی که توسعه بخش خصوصی و تغییرات ساختاری را تحریک می‌کنند، برای تکمیل سرمایه‌گذاری برای بازیابی در زیرساخت‌ها مهم خواهد بود.

چالش‌های سرمایه‌گذاری برای بهبود

بسته‌های سرمایه‌گذاری بازیابی به دلیل حجم گسترده آن‌ها، به احتمال زیاد بر الگوهای سرمایه‌گذاری جهانی در سال‌های آینده تأثیر می‌گذارد. ارزش تجمعی وجوه بازپرداخت در نظر گرفته شده برای سرمایه‌گذاری طولانی‌مدت در سراسر جهان در حال حاضر به ۳.۵ تریلیون دلار نزدیک می‌شود و اقدامات قابل توجهی هنوز در دست اجرا است. با در نظر گرفتن پتانسیل استفاده از این وجوه برای جلب وجوه اضافی خصوصی، کل «قدرت سرمایه‌گذاری» برنامه‌های بهبودی می‌تواند از ۱۰ تریلیون دلار فراتر رود. برای مقایسه، این نزدیک به یک‌سوم از کل شکاف سرمایه‌گذاری اهداف توسعه پایدار است که در زمان تصویب آن‌ها تخمین زده شده است.

کشورهای توسعه‌یافته و چند اقتصاد بزرگ نوظهور بخش عمده‌ای از بودجه بهبود را اختصاص داده‌اند. کشورهای در حال توسعه تنها ۱۰ درصد از کل برنامه‌های هزینه‌های بهبودی تا به امروز را تشکیل می‌دهند. با این حال، میزان برنامه‌ها به حدی است که احتمالاً تأثیرات (مثبت و منفی) در اکثر اقتصادها وجود دارد و تأمین مالی پروژه‌های بین‌المللی، یکی از سازوکارهای اصلی که از طریق آن بودجه عمومی برای تأمین مالی خصوصی بیشتر ایجاد می‌شود و تأثیر بسته‌های هزینه‌های عمومی داخلی را به سمت جریان‌های سرمایه‌گذاری بین‌المللی هدایت می‌کند.

استفاده از تأمین مالی پروژه‌های بین‌المللی به‌عنوان ابزاری برای استقرار بودجه‌های بازیابی می‌تواند به حداکثر رساندن پتانسیل سرمایه‌گذاری تلاش‌های عمومی کمک کند، اما همچنین چالش‌های جدیدی را ایجاد می‌کند. پرداختن به چالش‌ها و به حداکثر رساندن تأثیر بسته‌های سرمایه‌گذاری در بهبود پایدار و فراگیر، به تلاش‌های زیادی نیاز دارد:

- مداخله سریع برای حفاظت از پروژه‌های موجود که در طول بحران با مشکل روبرو شده‌اند، به‌منظور جلوگیری از هزینه‌های اضافی و اثرات منفی بر ریسک سرمایه‌گذار.

- افزایش حمایت و وام به پروژه‌های با تأثیرپذیری بالا در کشورهای در حال توسعه، زیرا استقرار بودجه‌های بازیابی در اقتصادهای پیشرفته، تأمین مالی پروژه‌های بین‌المللی را به سمت پروژه‌های کم‌خطر و کم‌اثر سوق می‌دهد.

- تلاش وام‌دهندگان دوجانبه و چندجانبه و آژانس‌های تضمین برای مقابله با فشار روبه‌بالا در هزینه‌های تأمین مالی پروژه در کشورهای در حال توسعه با درآمد پایین است.
- اجرا و ظرفیت جذب بسیار بهبود یافته، زیرا برنامه‌های سرمایه‌گذاری برای بازیابی حاکی از افزایش هزینه‌های زیرساخت‌های جهانی حداقل سه برابر بیشترین افزایش سالانه دهه گذشته برای چندین سال است.
- سازوکارها و قراردادهای حاکمیتی قوی که پیش‌بینی خطراتی را برای استانداردهای اجتماعی و زیست‌محیطی در پروژه‌هایی با قیمت تهاجمی پیش‌بینی می‌کنند.

چارچوبی برای سرمایه‌گذاری در بازیابی پایدار

ارتقا سرمایه‌گذاری در انعطاف‌پذیری، متعادل‌سازی محرک بین زیرساخت‌ها و صنعت و پرداختن به چالش‌های اجرایی برنامه‌های بازیابی به یک رویکرد منسجم در سیاست نیاز دارد. در سطح استراتژیک، برنامه‌های توسعه یا سیاست‌های صنعتی باید هدایت کنند که شرکت‌های صنایع مختلف باید برای برقراری تعادل در شبکه‌های تولید بین‌المللی برای انعطاف‌پذیری بیشتر در زنجیره تأمین (از منظر شرکت) و انعطاف‌پذیری اقتصادی و اجتماعی بیشتر (از دیدگاه کشور) وادار شوند. آن‌ها همچنین باید موجبات ارتقا و تسهیل سرمایه‌گذاری در صنعت را که برای تکمیل هزینه‌های زیرساخت لازم است، داشته باشند.

برای کشورهای در حال توسعه، استراتژی‌های توسعه صنعتی باید یک خط سیر مناسب از پروژه‌های بانک‌پذیر (طرحی که علاوه بر سودآوری، توان بازپرداخت اقساط وام خود را نیز داشته باشد) ایجاد کند. فقدان پروژه‌های آماده بهره‌برداری در بسیاری از کشورها همچنان یک مانع اصلی در جذب بیشتر تأمین مالی پروژه‌های بین‌المللی است. اکنون خطر این است که در صورت عدم وجود پروژه‌هایی که مراحل طراحی، ارزیابی امکان‌سنجی و آماده‌سازی مقررات را طی کرده‌اند، ارائه بودجه‌های سرمایه‌گذاری برای بازیابی با تأخیرهای طولانی مواجه خواهد شد. در سطح اجرا، پرداختن به چالش‌های سرمایه‌گذاری برای بازیابی می‌تواند به ابتکارات موجود در برنامه اقدام آنکتاد برای سرمایه‌گذاری در اهداف توسعه پایدار منجر شود که شامل اقدامات با هدف تجهیز بودجه، کانال‌دهی و مدیریت اثرگذاری است.

آنکتاد معتقد است که انگیزه همه دولت‌های جهان در جهت ایجاد پیشرفت بهتر و برنامه‌های بهبود قابل توجهی که بسیاری از افراد در حال تصویب آن هستند، می‌تواند سرمایه‌گذاری در رشد پایدار را تقویت کند. هدف باید اطمینان از پایداری بازیابی و شامل حال بودن مزایای آن برای همه کشورها و مردم باشد.

بازارهای سرمایه

آنکتاد تخمین می‌زند که ارزش محصولات سرمایه‌گذاری با مضمون پایدار در بازارهای جهانی سرمایه به ۳.۲ تریلیون دلار در سال ۲۰۲۰ رسیده باشد که بیش از ۸۰ درصد بیشتر از سال ۲۰۱۹ است. این محصولات شامل سهام قرضه دولتی پایدار (بیش از ۱.۷ تریلیون دلار)، اوراق قرضه سبز (بیش از ۱ تریلیون دلار)، اوراق قرضه اجتماعی (۲۱۲ میلیارد دلار) و اوراق قرضه بادوام پایدار (۲۱۸ میلیارد دلار) است. بیشتر آن‌ها در کشورهای پیشرفته مستقر هستند و دارایی‌های بازارهای پیشرفته را هدف قرار می‌دهند. صندوق‌هایی با مضمون پایداری با وجود بازارهای ناپایدار در سال ۲۰۲۰ به رشد خود ادامه دادند. تعداد آن‌ها تا ژوئن ۲۰۲۰ به تقریباً ۴۰۰۰ افزایش یافت که ۳۰ درصد نسبت به سال ۲۰۱۹ افزایش یافته است، دارایی‌های تحت مدیریت اکنون ۳.۳ درصد از کل دارایی‌های صندوق‌های باز را در سراسر جهان نشان می‌دهند.

اوراق قرضه اجتماعی در سال ۲۰۲۰ رونق گرفت. انتشار اوراق قرضه اجتماعی و پایداری مختلط بیش از ۵ برابر رشد کرد. اوراق قرضه پاسخ کووید ۱۹ به رهبری نهادهای فراملی مانند بانک توسعه افریقا و اتحادیه اروپا به بازارهای اوراق قرضه اجتماعی و پایداری کمک قابل توجهی کرد و اثبات مفهوم مقابله با سایر بحران‌های عمومی و تأمین مالی اهداف توسعه پایدار را نشان داد. نگرانی‌های مداوم در مورد سبزشویی و تأثیر واقعی محصولات سرمایه‌گذاری با مضمون پایداری وجود دارد. بازار صندوق نیاز به افزایش اعتبار با بهبود شفافیت دارد. صندوق‌ها تنها باید در مورد مسائل حاکمیت زیست‌محیطی، اجتماعی و شرکتی بلکه در مورد تأثیر آب‌وهوا و هم‌سویی اهداف توسعه پایدار گزارش دهند. نکته مهم این است که برای به حداکثر رساندن تأثیر بر توسعه پایدار، صندوق‌های بیشتری باید در اقتصادهای در حال توسعه و در حال گذار سرمایه‌گذاری کنند. با این وجود، رشد سریع بازار سرمایه‌گذاری پایدار سهم بالقوه آن در پر کردن شکاف مالی اهداف توسعه پایدار را تایید می‌کند.

سرمایه‌گذاران نهادی و ارائه‌دهندگان خدمات مالی

سرمایه‌گذاران نهادی از موقعیت قدرتمندی برای تأثیر بر تغییر در پایداری برخوردار هستند. آن‌ها می‌توانند این کار را در وهله اول از طریق دو مسیر انجام دهند: (الف) تخصیص دارایی - جایی که آن‌ها سرمایه‌ای را که در اختیار دارند سرمایه‌گذاری کنند، که می‌تواند تأثیر تعیین‌کننده‌ای بر شرکت‌ها و بازارها داشته باشد و (ب) مالکیت فعال - چگونه آن‌ها بر سیاست‌های شرکت‌هایی که از طریق مکانیسم‌های حاکمیت شرکتی در آن‌ها سرمایه‌گذاری می‌کنند تأثیر می‌گذارند.

تأثیر بالقوه در پایداری شرکت‌های صندوق‌های بازنشستگی و صندوق‌های ثروت ملی بسیار زیاد است. آن‌ها دارایی‌های ۵۲ تریلیون و ۹.۲ تریلیون دلار را به ترتیب مدیریت می‌کنند. بیش از ۴۰ درصد دارایی‌های آن‌ها در شرکت‌های سهامی سرمایه‌گذاری می‌شود و آن‌ها را «صاحبانی جهانی» با سهام بزرگ در شرکت‌ها در

طیف گسترده‌ای از بخش‌ها و بازارها می‌سازد. با این حال، صندوق‌های بازنشستگی عمومی و صندوق‌های ثروت ملی می‌توانند کارهای بیشتری در جهت ارتقا پایداری انجام دهند. فقط ۱۶ مورد از ۵۰ صندوق بازنشستگی عمومی و ۴ مورد از ۳۰ بزرگترین صندوق بازنشستگی جهانی در سال ۲۰۱۹ گزارش سرمایه‌گذاری پایدار را منتشر کردند. اوراق بهادار صندوق بازنشستگی عمومی به طور عمده بازارهای کشورهای در حال توسعه را دور می‌زند و سهم آن‌ها را در توسعه پایدار محدود می‌کند.

شرکت‌های بیمه می‌توانند از طریق نقش خود به عنوان ارائه‌دهنده راه‌حل ریسک و همچنین از طریق نقش خود به عنوان سرمایه‌گذار (با دارایی‌های تحت مدیریت بیش از ۳۰ تریلیون دلار در سال ۲۰۱۸) به توسعه پایدار کمک کنند. تغییر اقلیم یک خطر سیستماتیک برای جهان است. کل خسارات اقتصادی ناشی از بلایای جهانی در سال ۲۰۲۰ حدود ۲۰۲ میلیارد دلار تخمین زده شده است، در حالی که ۱۵۰ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۹ بود، در حالی که ۱۹۰ میلیارد دلار ناشی از بلایای طبیعی بود. بخش بانکی می‌تواند از طریق اعطای وام به شرکت‌ها، توسعه پایدار را تقویت کند. حجم محصولات مالی پایدار در سال‌های اخیر رشد کرده است - بازار وام‌های پایدار در سال ۲۰۲۰ حدود ۲۰۰ میلیارد دلار ارزیابی شده است که ناشی از افزایش تقاضا و مبارزات برای ترویج تلاش‌های پایداری بخش مالی است.

بورس سهام و مشتقات

بورس سهام و بورس مشتقات از طریق تأثیر بر رفتار حاکمیت زیست محیطی، اجتماعی و شرکتی شرکت‌ها و از طریق تبلیغ محصولات مالی پایدار بر پایداری در بازارهای خود تأثیر می‌گذارند. بورس‌های مشتقات می‌توانند از طریق محصولات مشتقات همسو با پایداری، محصولات داده‌های حاکمیت زیست محیطی، اجتماعی و شرکتی و شفافیت بیشتر کمک کنند. بورس اوراق بهادار از طریق مجموعه وسیع‌تری از سازوکارها کمک می‌کنند. تعداد بورس‌های سهام با راهنمایی کتبی برای ناشران در مورد افشای حاکمیت زیست محیطی، اجتماعی و شرکتی (۱۲.۶ هدف توسعه پایدار) به سرعت رشد کرده است، از ۱۳ در ۲۰۱۵ به ۵۶ در پایان سال ۲۰۲۰ رسیده است. تعداد بورس‌هایی که در زمینه موضوعات حاکمیت زیست محیطی، اجتماعی و شرکتی به ناشران و سرمایه‌گذاران آموزش می‌دهند نیز با بیش از نیمی از حداقل یک دوره آموزشی افزایش یابد.

گزارش‌دهی اجباری حاکمیت زیست محیطی، اجتماعی و شرکتی در حال افزایش است، و توسط تنظیم‌کنندگان بازارهای اوراق بهادار و بورس پشتیبانی می‌شود. تعداد مبادلات تحت پوشش قوانین اجباری در مورد افشای حاکمیت زیست محیطی، اجتماعی و شرکتی در پنج سال گذشته بیش از دو برابر شده و امروز به ۲۵ مورد رسیده است. تعداد بورس‌های سهام با بخش‌های ویژه اوراق قرضه پایداری (شامل

بخش‌های اوراق قرضه سبز، ۱۳ هدف توسعه پایدار) بین سال‌های ۲۰۱۹ و ۲۰۲۰ با ۱۴ افزایش، در مجموع به ۳۸ رسیده است.

آینده مالی پایدار

در سال‌های آینده، بازار سرمایه‌گذاری پایدار از یک بازار گوشه‌ای باید به یک بازار انبوه تبدیل شود که به طور کامل پایداری را در مدل‌های تجاری و فرهنگ ادغام کند. برای این کار، بازار باید با نگرانی‌های مربوط به سبزشویی و تظاهر به پایداری اهداف توسعه پایدار مقابله کند و عدم تعادل جغرافیایی آن را برطرف کند. در طی دهه گذشته کارهای زیادی توسط صاحبان دارایی، موسسات مالی، صرافی‌ها، تنظیم‌کنندگان و سیاست‌گذاران انجام شده است. هماهنگی بهتر و نظارت موثر بر فعالیت‌های آن‌ها می‌تواند به تسریع انتقال کمک کند.

به همین منظور، آنکتاد همراه با شرکای خود رصدخانه تأمین مالی پایدار جهانی سازمان ملل را راه‌اندازی خواهند نمود. رصدخانه به چالش‌های تقسیم‌بندی در استانداردها، گسترش در معیارها، پیچیدگی در افشای اطلاعات و اعلام پایداری خود می‌پردازد. این ابزارها و نتایج مربوطه را در بستر مجازی خود ادغام خواهد کرد تا ارزیابی، شفافیت و یکپارچگی محصولات و خدمات تأمین مالی پایدار را تسهیل کند. رصدخانه همگام با فرایندهای تنظیم استاندارد صنعت مالی و نهادهای نظارتی برای ترویج ادغام کامل و موثر توسعه پایدار (همانطور که توسط اهداف توسعه پایدار تعریف شده است) در تمام جنبه‌های اکوسیستم مالی جهانی کار خواهد کرد. رصدخانه جهانی تأمین مالی پایدار سازمان ملل متحد به طور رسمی در اکتبر ۲۰۲۱ در مجمع سرمایه‌گذاری جهانی آنکتاد راه‌اندازی می‌شود که جامعه جهانی سرمایه‌گذاری برای توسعه، از جمله تمام سهامداران بازار سرمایه در طول زنجیره سرمایه‌گذاری جهانی را گرد هم آورده است.

www.cic.tccim.ir